

Короленко В. Л. кандидат педагогічних наук

Миколаївський національний університет

імені В. О. Сухомлинського

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї

Сім'я є традиційно головним інститутом виховання. Те, що дитина в набуває в сім'ї, вона зберігає протягом всього подальшого життя. Важливість сім'ї обумовлена тим, що в ній дитина знаходиться протягом значної частини свого життя, і по тривалості своєї дії на особистість жоден з інститутів виховання не може порівнятися з сім'єю. У ній закладаються основи особистості дитини.

Сім'я може бути як позитивним, так і негативним чинником виховання. Позитивна дія на особистість дитини полягає в тому, що ніхто, окрім найближчих для неї в сім'ї людей - матері, батька, бабусі, дідуся не ставляться до дитини краще, не люблять її так і не піклуються про неї стільки і водночас жоден інший соціальний інститут не може потенційно зробити стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити сім'я.

Проведене нами дослідження дає змогу стверджувати, що виховання дітей в сучасних сім'ях не відбувається однаково (розуміння цілей виховання, і формулювання його завдань, і цілеспрямоване вживання методів та прийомів виховання, облік того, що можна і чого не можна дозволити у стосунках з дитиною), наслідком цього є не однакова ефективність процесу морального формування підростаючого покоління.

Наше дослідження свідчить про доцільність виділити тактики виховання: диктат, опіка, невтручання і співпраця.

Диктатом в сім'ї можна назвати, коли батьки своїм авторитетом гнітять дітей і часто із спонук, аби діти жили успішніше за них. Наслідком такої педагогічної дії з боку батьків є пригнічення мрій і інтереси дитини. Надмірне кохання не дозволяє батькам бути об'єктивними під час виховного

процесу. Сім'я - один з головних інститутів, які приймають участь в моральному формуванні майбутньої особистості.

Аналіз результатів дослідження дає змогу стверджувати, що батьки повинні вимагати від дитини дотримання моральних норм, але якщо дитину наказувати або заставляти, щось робити, то вона буде обманювати або грубити своїм вихователям. Якщо змусити дитину робити те, що вона не хоче, то будуть зломлені її позитивні особисті якості (самостійність, відчуття власної гідності, ініціативність, впевненість в собі і в своїй можливості).

Опіка з боку батьків - зайве прагнення батьків задовольнити усі потреби дитини, і захистити її від турбот, зусиль і труднощів, переймаючи їх на себе. Таке прагнення батьків, блокує процес підготовки їх дітей до реального дорослого життя. Як результат такого виховання, в дитини виникатиме бажання віддалитися від вирішення сімейних, або інших життєвих проблем.

Основою тактики "*невтручання*" є система міжособистісних стосунків в сім'ї, побудована на незалежному існуванні дорослих від дітей. При цьому співіснують два світи: дорослих і дітей, які не переходять позначену умовну "лінію". Як свідчать отримані нами результати дослідження, стосункам такого типу сприяє пасивність в поведінці батьків.

Тип *співпраця* передбачає міжособистісні стосунки в сім'ї із загальними цілями і завданнями спільної діяльності, що сприяє подоланню дитиною власного егоїзму. Сім'я, в якій тип стосунків співпраця, є групою високого рівня розвитку (колективом).

На нашу думку, ефективність морального формування дітей шкільного віку залежить від стилю сімейного виховання та прийнятих в сім'ї цінностей.